

slovenska
filharmonija

SMS 5

abonma 2021/22

Martin Belič

flavta

SAME
MOGOČNE
SKLADBE

FKK 5

Florestan in Evzebij

5. in 6. maj 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Gordan Nikolić violina in glasbeno vodstvo

Spored **Robert Schumann**: Koncert za violino v d-molu, WoO 1

Simfonija št. 2 v C-duru, op. 61

SOS 5

Out of Paris

25. maj 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Alejo Pérez dirigent

Spored **Matičič** | **Boulez** | **Varèse** | **Gershwin**

Spremljevalni dogodek

SIM 5

Sobotna izobraževalna matineja

s predstavitevijo in razlago skladbe *Amériques* Edgarda Varèsa

21. maj 2022 ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

SMS

SMS 5

abonma 2021/22

Solze, večje od brusnic

21. in 22. april 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Olari Elts dirigent

Martin Belič flavta

Miran Kolbl koncertni mojster

SAME
MOGOČNE
SKLADBE

Jean Sibelius (1865–1957)

Gozdna nimfa, op. 15

Carl Nielsen (1865–1931)

Koncert za flavto, FS 119

Allegro moderato

Allegretto, un poco

Thea Musgrave (1928)

Čudodelčeva pesem

Jean Sibelius

Simfonija št. 5 v Es-duru, op. 82

Tempo molto moderato – Allegro moderato – Presto

Andante mosso, quasi allegretto

Allegro molto – Un pochettino largamente

Koncert snema in neposredno prenaša program Ars –
3. program Radia Slovenija.

ARS

Številna dela **Jeana Sibeliusa** je pogoltnil ogenj, ampak ne tisti pravi, požar, temveč ogenj skladateljevega perfekcionizma. Sibelius je različne dele svojega opusa večkrat revidiral, mladostniške kompozicije pa zavrgel skoraj v celoti, saj si ni želel, da bi njegovo delo presojali glede na začetne poskuse. Toda v piromanskem deliriju ni uničil prav vsega: med ohranjenimi deli je ostala tudi balada za orkester **Gozdna nimfa, op. 15** iz leta 1894. Do te zgodnje simfonične pesnitve naj bi gojil poseben odnos, četudi odstopa od njegovih značilnih skladateljskih rešitev, kar se kaže predvsem v nekoliko okornih prehodih v nov glasbeni material. *Gozdno nimfo* je napisal po istoimenski literarni predlogi švedskega pisatelja Viktorja Rydberga (1828–1895), zato delo v svoji sicer enostavčni zasnovi vsebuje štiri jasno ločene dramske slike: trobila nad utripajočimi godali predstavijo »visokega in prikupnega mladeniča« Björna, ki na zabavo zasliši očarljivo pesem gozda; heroj se odpravi v neznano, kjer sreča zlovešče škrate, ki jih skladatelj naslika s ponavljajočim se motivom v klarinetih (pozornega poslušalca lahko spomni na nekatere minimalistične glasbene tokove, ki so se razvili več kot pol stoletja pozneje), za tem pa se zvočnost prelevi v izrazito kromatizirano glasbeno tkivo v pihalih. Globoko v gozdu nato ob kantileni violončelov pred njim zapleše – in ga zapelje – nimfa. Björn je tako za vselej pogubljen, saj bajka pove, da tisti, ki ga nimfa očara, na tem svetu ne more biti srečen niti ljubiti ter za vse veke vekov o njej lahko strt zgolj sanja. Sibelius je to večno hrepenenje izvabil z lirično temo v violinah in ji nasproti postavil usodne globine trobil in preostalih godal. »Oče finske glasbe« je isto poemo preobrazil v še tri glasbene zvrsti – samospev, klavirsko skladbo

Jean Sibelius leta 1890

in monodramo za pripovedovalca, godala, rogova in klavir –, toda skladateljevo mladostniško uničenje del in preizkus časa je preživela le simfonična pesnitev, ki jo Sibeliusovi biografi interpretirajo kot opravičilo njegovi ženi Aino za pogosto nezvestobo.

Sibelius ni bil edini, ki je dvomil o svojih skladateljskih veščinah, muzikolog René Leibowitz ga je imel celo za »najslabšega skladatelja na svetu«. Razlog za to je verjetno Sibeliusova zavezanost estetiki takrat že minule ere. Sibelius ni sledil modernim glasbenim tokovom, pač pa so bili njegov zvok, harmonija in nenazadnje oblika (simfonične pesnitve in simfonije) ob začetku 20. stoletja še vedno močno prepleteni z idejo romantičnega glasbenega duktusa. Slavljenje njegovega dela kot nacionalnega kulturnega idioma (in z njim povezana državna renta) je skladatelju sicer omogočilo skoraj trideset let ustvarjalnega molka; tudi samega sebe je, kot dober poznavalec in navdušenec nad delom druge dunajske šole, prepričal v neaktualnost lastnega dela. **Simfonija št. 5 v Es-duru, op. 82** (prva različica leta 1915, zaključna leta 1919) kljub vsemu razkriva skladateljevo inventivnost na področju oblikovanja glasbenega stavka. Ne poseže po širokih in neskončnih temah, pač pa uporablja zgolj en sam motiv kot osnovo za več tematskih skupin ter ga variira v vseh treh stavkih. Zdi se, kot da poslušamo neskončno izpeljavo, v ozadju pa se skriva morda manj jasna, a močno preiščljena stavčna oblika, ki omogoča kontinuirano razvijanje glasbenih fragmentov, njihovo počasno transformacijo in nepričakovane kulminacije. Danes je Sibelius polnopravni član repertoarja glasbenega muzeja in ravno njegov primer nas lahko nauči, da ažurnosti in spretnosti ne gre iskati le v poudarjeni izraznosti, ampak (predvsem) v spopadu vsebine z obliko.

Četudi je **Carl Nielsen** z zadržki spremljal vznemirljivo se narodovo zavest in z njo povezano »nacionalno« glasbo, vseeno velja za enega izmed herojev in utemeljiteljev tistega, kar naj bi bilo v glasbi »dansko«. Razlog verjetno tiči tudi v dejstvu, da je napisal okrog dvesto devetdeset pesmi in himn, ki so hitro ponarodele in so jih Danci, skupaj s skladateljevo opero *Maškarada*, vzeli za svoje. Vpliv preučevanja ljudskega izročila in skladateljevanje v duhu dediščine je zaznamovalo tudi njegov povsem instrumentalni del opusa: harmonska neustaljenost, torej izmikajoči se tonalni center, je prepoznavni znak Nielsenovih šestih simfonij. Tudi **Koncert za flavto** (1926) se le redko harmonsko ustali, sicer pa nikakor ne prestopa praga v tisti čas vedno širše prisotno atonalnost. Tako kot njegov skandinavski kolega Sibelius je Nielsen ostal zvest nekoliko bolj staromodnemu glasbenemu jeziku, pestril pa ga je z rahljanjem jasnih oblikovnih potez in izpostavitvijo samega gradiva. Ravno ta glasbeni problem je razviden v *Koncertu*, saj je virtuozna invencija za flavto postavljena na trhla harmonska in oblikovna tla. Orkester opravlja dvojno vlogo spremljevalca in komentatorja, ki mestoma »preseneti« solistični tok. Delo bi vseeno lahko označili za neoklasicistično, njegova dvostavčnost pa je posledica predvsem okoliščin nastanka. Ko je Nielsen napisal glasbo za Københavnski pihalni kvintet, ga je izvedba tako navdušila, da se je odločil napisati koncertno delo za vsakega glasbenika. Začel je snovati koncert za klarinet, a si je premislil in se posvetil flavti. Toda napovedana premiera *Koncerta* v Parizu se je bližala, in ker je skladatelj na dopustu v Italiji še zbolel, je delo zaključil nekoliko rokohitrsko. Pozneje je drugi stavek močno revidiral in tudi takrat se mu je morebitni tretji stavek zdel odveč.

Foto: Georg Lindstrøm

Carl Nielsen, okoli leta 1908

Foto: Bryan Sheffield

Thea Musgrave

Škotsko-ameriška skladateljica **Thea Musgrave** ima za seboj skoraj sedemdesetletno kariero, ki sega tako na področje simfonične in operne glasbe kot tudi v svet komornih in zborovskih partitur. Stalnica njenega opusa je soočanje z dramskim: lahko gre za konkretno dramsko situacijo (pogost vir njene programske glasbe je denimo grška mitologija) ali pa njeno abstrakcijo. S prostorsko zasnovo skladb skladateljica pogosto spremeni glasbenika v igralca ter razširi dialog iz »zgolj« glasbene v telesno sfero. **Čudodelčeva pesem** (1990) sodi v programski del njenega opusa, saj se je rodila iz ene izmed epizod

Kalevale. Finski ep je bil med drugim vseživljenjski navdih ravno Jeanu Sibeliusu, čigar 125. rojstni dan je Helsinški filharmonični orkester praznoval z naročilom dotičnega dela. Thea Musgrave je uglasbila epizodo, v kateri bog-heroj Väinämäinen izdelava magičen petstrunski inštrument iz kosti velikanske ščuke. Kot Orfejeva je tudi njegova glasba tako presunljiva, da ob igranju poslušalce nemudoma preplavijo silovita čustva. Celo sam Väinämäinen joče, njegove solze, večje od brusnic, pa padajo na dno globokega modrega morja. Morski ptič pohiti, da bi junaku solze vrnil, a se v hipu spremenijo v čisto prave bisere. Skladba ima tridelno obliko: če se zunanja odseka sklicujeta na številne poteze Sibeliusove glasbe – dolgo zadržani toni kot podlaga gosti zvočni tapiseriji in enemu jasnemu, prepoznavnemu motivu –, je v centralnem delu skladateljica uporabila tehniko kontrolirane aleatorike. Zgolj približno je določila gibanje pihal in trobil, medtem ko so trdni temelj godala. Izstopajoči delci so različne reminiscence na Sibeliusovo *Simfonijo št. 5*, še posebej na njen sklepni stavek. Delo ima tako tudi simboličen pomen: Sibeliusova glasba je s *Čudodelčevo pesmijo* vendarle oživila v glasbenem izrazu, ki se je rodil v času njegovega življenja, a ga sam nikoli ni docela posvojil.

Ivana Maričić

Foto: Katrin Viil

Olari Elts

Estonski dirigent **Olari Elts**, eden najvidnejših svoje generacije, si je pot na mednarodno glasbeno prizorišče utrl ne le z odrsko prezenco in neustavljivo energijo, ki veje iz njegovega razločno samosvojega, ognjevitiga, a do nادرobnosti izdelanega sloga, pač pa tudi z drugačnimi, bogato domiselnimi in premišljenimi koncertnimi sporedi. Njegov širok nabor del sega v vsa glasbena obdobja in zajema tako skladbe železnega repertoarja kot nepoznane ali pozabljene glasbene bisere.

Umetniški vodja finskega ansambla Kymi Sinfonietta, glasbeni direktor in glavni gostujoči dirigent Estonskega nacionalnega simfoničnega orkestra ter ustanovitelj sodobnega ansambla NYJD je v minulih desetletjih

deloval kot glavni dirigent Latvijskega državnega simfoničnega orkestra, umetniški vodja Simfoničnega orkestra Bretanje ter glavni gostujoči dirigent Škotskega komornega orkestra in Filharmoničnega orkestra iz Helsinkov.

V dolgoletni karieri je nastopil z orkestri mednarodnega ugleda, kot so Orkester Gewandhausa iz Leipziga, Finski radijski simfonični orkester, Danski državni simfonični orkester, Simfonični orkester BBC, Filharmonični orkester Francoskega in Nizozemskega radia, Nizozemska filharmonija, Francoski nacionalni orkester, Filharmonični orkester iz Luksemburga, Seattle simfonija, Simfonični orkester Yomiuri Nippon, Filharmonija Južne Nizozemske, Praški radijski simfonični orkester, Filharmonija Oslo in Rotterdam ter mnogi drugi. Sodeloval je s priznanimi solisti svetovnega slovesa, kot so Isabelle Faust, Stephen Hough, Kari Kriikku, Alexander Melnikov, Maxim Rysanov, Baiba Skride, Simon Trpčeski, Gautier Capuçon, Renaud Capuçon in drugi.

Pomemben pečat je pustil tudi na področju opere, prav tako v produkcijah mešanih žanrov. Ob tem se je podpisal pod bogato zbirko zvočnih posnetkov, številni so bili deležni navdušujočih kritik – zadnji med njimi zvočni zapis kompozicij estonskega skladatelja Heina Ellerja. Načrtuje še izdaji zvočnih posnetkov z glasbo skladatelja Kalevija Aha v izvedbi ansambla Kymi Sinfonietta in Antwerpenskega simfoničnega orkestra.

Med vrhunce letošnje sezone uvršča turnejo z Estonskim nacionalnim simfoničnim orkestrom po Poljski, nastop s Simfoničnim orkestrom iz Quebeca in Tajvanskim nacionalnim simfoničnim orkestrom ter sodelovanje na 100-letnici Finskega nacionalnega baleta.

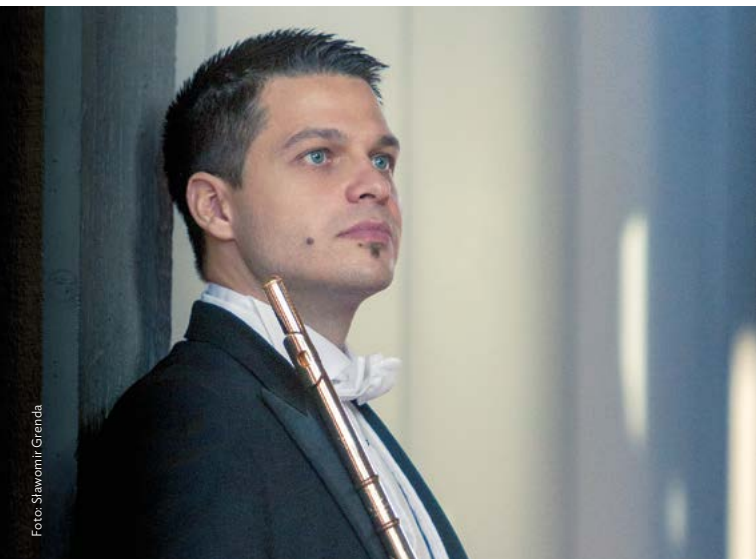

Foto: Slawomir Grenda

Martin Belič

Priznani slovenski flavtist **Martin Belič**, ki od leta 2007 živi in ustvarja v Münchnu, sodi v mlajši rod že uveljavljenih slovenskih koncertnih flavtistov. Leta 2003 je z odliko diplomiral na Mozarteumu v Salzburgu pri Ireni Grafenauer in Herti Mergl. Leta 2007 je pri Ireni Grafenauer z odliko še magistriral in se vpisal na podiplomski študij pri Michaelu Martinu Koflerju.

Je zmagovalec več slovenskih in mednarodnih tekmovanj v Italiji, Avstriji in Nemčiji. Leta 2000 je prejel Zoisovo štipendijo in plaketo dr. Romana Klasinca za izjemne glasbene dosežke. Šest let je bil varovanec Ustanove Gallus in podjetja Smart Com. V letu 2006 je bil dobitnik

štipendije Yehudi Menuhin »Life music now« v Salzburgu. Na tekmovanju INTERMUSICA Birkfeld (2009) in Mednarodnem tekmovanju Theobalda Böhma (2011) v Münchnu je prejel prvi nagradi.

Poleg solističnih koncertov, snemanj in komornih recitalov je Martin Belič koncertiral z več priznanimi orkestri in glasbeniki ter izdal kar nekaj zgoščenk. Zadnja z naslovom *OPUS* je izšla leta 2018 in prinaša izbor del Theobalda Böhma. Posnel jo je s pianistom Ivanom Ferčičem.

Je redni član žirije na tekmovanju Theobalda Böhma v Münchnu, docent pri MON (zveza bavarskih godb) ter asistent Michaela Martina Koflerja na mednarodni poletni šoli v Celovcu. Sodeluje z različnimi orkestri, med njimi z Orkestrom Bavarskega radia, Simfoničnim orkestrom Zahodnonemškega radia iz Kölna, Simfoničnim orkestrom Bruno Walter iz Bratislave, Münchenskim salonskim orkestrom Tibor Jonas, orkestrom Bavaria Klassik, Simfoniki Spodnjega Porenja, Würtenberškim komornim orkestrom idr.

Leta 2007 je postal član Münchenskih filharmonikov, od leta 2019 pa zaseda mesto namestnika solo flavtista.

Nova zgoščenka

Zborovske skladbe častnega člana
Slovenske filharmonije

Lojze Lebič • Vem, da je zopet pomlad

Zbor Slovenske filharmonije

Jerica Bukovec dirigentka

Nakup zgoščenke

blagajna Slovenske filharmonije
Kongresni trg 10, 1000 Ljubljana

vsak delavnik od 11. do 13. in od 15. do 17. ure
ter uro pred koncertom

Cena: 15 EUR

slovenska
filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije z veseljem predstavlja novo zgoščenko skladatelja, akademika Lojzeta Lebiča, častnega člana Slovenske filharmonije. Zgoščenka z naslovom *Vem, da je zopet pomlad* je zrasla iz projekta izbranih zborovskih del Lojzeta Lebiča, ki jih je Zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigentke Jerice Bukovec izvedel že novembra 2019 v Kopru in na Prevaljah ter pozneje na svečanem koncertu v Dvorani Marjana Kozine 16. januarja 2020, ko je Slovenska filharmonija Lojzetu Lebiču podelila častno članstvo. Izbor del je predlagal skladatelj, pričujoča izdaja pa naj bo naša zahvala za njegov izjemni doprinos k slovenski zborovski glasbi. Kot pravi sam, mu je bilo sodelovanje z Zborom Slovenske filharmonije in dirigentko Jerico Bukovec v veselje, radost in čast, vsem nam pa naj glasba z nove zgoščenke oplemeniti trenutke v pričakovanju pomladi.

Gregor Klančič

umetniški vodja Zbora Slovenske filharmonije

Slovenska filharmonija – Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu
Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na
info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije

Same mogočne skladbe – SMS 5

Izdala: Slovenska filharmonija

Direktor in umetniški vodja OSF: Matej Šarc

Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič

Avtorica spremne besede: Ivana Maričič

Jezikovni pregled: Ana Kodelja

Oblikovanje: Sliced

Prelom: Vlado Trifkovič

Foto na naslovnici: Sławomir Grenda

Ljubljana, april 2022

Redakcija koncertnega lista je bila končana 19. aprila 2022.

ISSN 2350-5117

V sodelovanju s programom Ars – 3. programom Radia Slovenija.

Medijski pokrovitelj:

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
F +386 1 2410 900
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije.
Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.